

КВІТИ ДЛЯ ВИБАГЛИВИХ ЧИТАЧІВ

Ананко Юрій. Папороть у горщику. – К.: Смолоскип, 2006.

„Мир не объясняет, зачем. И тем хорош. Ибо каждый может привести в него свой собственный сокровенный смысл. Столы накрыты для всех”, – переконують Марина і Сергій Дяченки. Я саме дочитував їхній роман „Преємник” (як на мене, один із кращих) із циклу „Скитальці”, коли надібав у своїй поштової скриньці „смолоскипівську” книжку Юрія Ананка.

Нарешті! На цю подію Юрій заслуговував давно – ще в тому ж таки 1996-му, коли відзначився на „Смолоскипі” власною рукописною „Папороттю...”, а Богдан Бойчук у „Світо-виді” видрукував його, безперечно, талановиту добірку. З того часу вірші Юрія потрапляли до наших найкращих часописів („Березолу”, „Кур’єру Кривбасу”), а ось із книжкою ніяк не залагоджувалося.

Але – краще пізно, ніж ніколи. Тим більше, що „Папороть...” видана ошатно, читається легко (як то кажуть, на одному подиху). Власне, це – вельми оригінальна книжка. Бо складається з двох цілком самодостатніх, хоч і взаємно пов’язаних текстів: „Папороті...” Ананка передує великий за обсягом „Дека-діалог з Юрієм” Володимира Кашки. Причому, Кашка, як завжди, несподіваний – він написав не традиційну в таких випадках передмову, а текст, якому навіть точне визначення не даси – такий собі есей-денник про дивовижну дружбу двох письменників, їхнє спілкування протягом десяти років. Часто і вдало цитуються листи Юрія. Зараз уже важко уявити цю книжку інакшою – настільки органічно присутній у ній Володимир Кашка з його відвертою розповіддю про свого побратима (я б навіть так сказав), який мужньо долає всі випробування долі.

Вроджений церебральний параліч суттєво обмежив фізичні можливості Юрія, проте не скував його жагу до життя. Сильний математик і шахіст, відомий далеко за межами рідного Бахмача (його шахова композиція і в Америці друкувалася), невтомний футбольний уболівальник, з яким приязно вітається півміста. Інтелектуал, що чудово розуміється на музиці, кінематографі, літературі (українській та зарубіжній), самотужки вивчає іноземні мови: англійську, німецьку, французьку, іспанську...

„Жодних спекуляцій щодо мого фізичного стану. Бо не всупереч обставинам, а суто завдяки їм...” – наголошує Юрій в одному зі своїх листів до Володимира Кашки. А в іншому додає: *„Свою інакшість у цьому світі усвідомлюю не як інвалід, а як поет. Поети ж тут, на цій землі, ще непотрібніші, ніж інваліди. А, можливо, поетова потрібність і непотрібна...”*

У „Папороті...” Юрія Ананка – багато любові: до мами (Галини Петрівни), сестри Наталки, брата-близнюка Олександра, свого друга Юрка Лантуха, до всіх знайомих дітей, яких він називає „янголи мої”, дівчат та жінок. І в цьому немає нічого дивного, адже власне життя Юрій вважає Даром Божим. Тому він – зовсім не озлоблений, а навпаки – привітний і

добрий (настільки доброю може взагалі бути людина). Буквально на кожному кроці Юрій Ананко бачить істинну красу і прагне запам'ятати її для себе. Цим і щасливий!

У книзі – немало витонченої еротики. Адже, як і всемогутні маги Дяченків, справжній поет здатний творити дива. Його уява – нестримна, всепроникна і природна. Він може витворити будь-яку жінку і довести її до екстазу. Власне, себе – теж:

буцім:

заснула мила

і в мене під пахвою

холодним пискком

наче кошеня

шукає прихисту й тепла

прозоре і легке

немов сніжинка

персо

Навіть, мандруючи зоряним небом, поет „полює” за Венерою: *„Здавалося, ну це вже точно планета, але темнішало і виявлялося, що було то тільки Бетельгейзе Оріона чи Капела Візничого. І аж четвертої осені прозирнула вона мені на якусь мить з-поза листопадових хмар – сяйлива – незбагнено й заспокійливо, понад бентежся, наче мрія”*.

І багато, здавалося б, таких звичних, навіть банальних речей у Юрія Ананка набувають якогось особливого, містичного, сакрального значення. Ось – шарф: *„Плетений з розпушеної прозористої „дарничанки”, він був цупкий, мало не грубий – на око, а довкруг шиї, яскраво-білий, щойно зі спиці, – виявився навдивовиж м'яким, невагомим, ніжним, незавважно непримітно теплим, майже усвідомлювано затишним, як і цей твалтовний, прихистливо-меланхолійний про нього спогад... Ольга в'язала його знічев'я впродовж двох імлісто-жовтих, мов давнє фото, листопадних вечорів, коли уроки на завтра вже вивчено, а до вечері залишати клас чомусь не хочеться”*.

Особисто мене вражають експерименти Юрія зі словом. Пише він повільно, раз-по-раз повертаючись до вже витвореного і нескінченну кількість разів заглиблюючись у текст – мов дбайливий садівник, що вболіває за кожну (найнепримітнішу!) квітку. Тому його епітети, метафори та порівняння запам'ятовуються своєю небанальністю. А десятки (якщо вже не сотні) Юрієвих словотворів могли б стати окрасою будь-якого українського словника!

Взагалі ж, Юрій Ананко вимогливий не лише до власних текстів: *„кожен з нас мав би кожного дня, до письмового столу сідаючи, народжуватися для мовлення вперше і створювати мову для себе”*. Можливо, когось шокують такі його міркування про „Вир” Григора Тютюнника: *„Над Бєєвою горою бочком висів молодик”. – Який уранці може бути молодик? Що це? Прикро і гірко. І вже не знаю, чи далі читати?..”*

Ось такий він – Юрій Ананко, який подарував нам свою „Папороть...” – ніжну, пристрасну та чарівно екзотичну, здатну зацвісти кожному, хто має чуйну та бентежну душу.

Звичайно, ця збірка прозових та поетичних мініатюр сподобається не всім. Проте далеко не кожен із нас заслуговує на таку книжку. Отже, вітаю з успіхом – Юрія, „Смолоскип” і, звісно ж, його вибагливих читачів! Сподіваюсь, що незабаром з’явиться й друга книжка Ананка – рукопис, настільки мені відомо, готовий. Справа за видавцями...

Перечитав „Папороть...” і знову відкрив Дяченкових „Скитальцев”, де одразу ж, у романі „Шрам”, натрапив на гідну для завершення цього відгуку думку: „Не беда, если душа выжжена солнцем, страшнее, если ее опустошило пожарище. Не беда, если не знаешь, куда идешь, – хуже, когда идти уже некуда. Вставший на путь испытаний не сойдет с него, даже пройдя до конца... Ибо путь бесконечен”.

**Сергій Дзюба,
м. Чернігів**